

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Evoluce italské judikatury v lyžařském právu

Článek se zabývá evolucí italské soudní praxe v oblasti odpovědnosti za nehody při zimních sportech. Analyzuje posun od původního přístupu, který zdůrazňoval princip „akceptace rizika“ ze strany sportovce, k modernímu pojetí zpřísněné odpovědnosti provozovatelů lyžařských areálů. Článek se zaměřuje na klíčové judikaturní doktríny, jako je postavení provozovatele coby „kustoda“ sjezdové tratě, jeho odpovědnost za „atypická nebezpečí“ a zejména inovativní koncept tzv. „faktické tratě“ (*pista di fatto*), kterým soudy rozšířily odpovědnost i mimo oficiálně vymezené tratě. Článek rovněž mapuje soudní praxi v oblasti profesní odpovědnosti instruktorů lyžování a řešení kolizních nehod, čímž poskytuje komplexní vhled do dynamického vývoje italského lyžařského práva formovaného soudní mocí.

I. Shrnutí

Itálie je dlouhodobě považována za průkopníka v oblasti lyžařského práva, neboť zde byl dán prvotní impuls pro vznik celosvětově uznávaných Pravidel FIS v reakci na rostoucí úrazovost. Tento progresivní přístup se neprojevuje jen v legislativě, ale i v dynamickém vývoji judikatury, který zásadně proměnil rozložení odpovědnosti mezi provozovateli lyžařských areálů, lyžaři a dalšími aktéry. Tento vývoj lze charakterizovat jako posun od původního, benevolentního přístupu zdůrazňujícího princip „**akceptace rizika**“ ze strany sportovce, k modernímu pojetí, které klade důraz na „**garanční pozici**“ provozovatele a jeho zpřísněnou odpovědnost za bezpečnost lyžařského prostředí.

Zlomovým bodem se stalo přijetí rámcového zákona č. 363/2003, který poskytl soudům pevný normativní základ. Ten byl později nahrazen aktuálně platným a účinným Decreto Legislativo č. 40/2021 (dále jen D.Lgs. 40/2021) [1]. Soudní praxe však nezůstala pouze u aplikace zákona, ale aktivně jej dotvářela a rozšiřovala jeho dosah. Mezi klíčové judikaturní inovace patří etablování provozovatele jako „**kustoda**“ [2] sjezdové tratě ve smyslu článku 2051 italského občanského zákoníku, což vedlo k zavedení objektivní odpovědnosti za újmu způsobenou „**atypickými nebezpečími**“.

Nejvýznamnějším projevem soudcovského aktivismu je doktrína tzv. „**faktické tratě**“ (*pista di fatto*), která v přelomových rozhodnutích rozšířila odpovědnost provozovatele i na frekventované a jemu známé trasy mimo oficiálně vymezené sjezdové tratě. Tím soudy flexibilně reagovaly na reálné chování lyžařů a posunuly hranice ochrany nad rámec doslovného znění zákona.

Zpráva dále analyzuje judikaturu v oblasti profesní odpovědnosti instruktorů lyžování, kolizních nehod a organizace závodů. V každé z těchto oblastí soudy precizovaly rozsah povinností jednotlivých subjektů a vytvořily komplexní systém odpovědnostních vztahů, který se snaží vyvážit bezpečnost, osobní odpovědnost a specifickou povahu zimních sportů. Italská judikatura tak představuje inspirativní příklad, jak soudní moc dokáže nejen interpretovat, ale i aktivně formovat právo v reakci na společenský a technologický vývoj.

II. Od benevolentnosti ke zpřísněné odpovědnosti: Počáteční fáze a zlomový bod

A. Raná judikatura: Dominance principu akceptace rizika

Do konce 70. let minulého století a v podstatě až do druhé poloviny 90. let se italská soudní praxe vyznačovala přístupem, který byl výrazně příznivý pro provozovatele lyžařských areálů. Soudy vycházely z předpokladu, že samotná podstata lyžování spočívá ve zdolávání přírodních nástrah a rizik. Rozmanitost terénu, neočekávané překážky a celková obtížnost sportu byly vnímány jako hlavní zdroj přitažlivosti pro lyžaře, kteří tuto aktivitu vyhledávají právě pro její dobrodružný a nebezpečný charakter.

Důsledkem tohoto pohledu bylo výrazné omezení povinností provozovatele. Jeho odpovědnost byla dovozována pouze v případech, kdy opomenul zabezpečit ta nejzákeřnější riziková místa, těžko překonatelná i těm nejrozvážnějším a nejzkušenějším lyžařům. Povinnosti provozovatele se tak v praxi omezovaly na zajištění ochrany před lavinami, sesuvy půdy, nezabezpečenými srázy nebo jinými zjevnými a extrémními riziky. Za újmy plynoucí z běžných nerovností, změn sněhových podmínek či jiných „*typických*“ nebezpečí provozovatel zpravidla neodpovídal.

B. Přejídné období a legislativní impuls

Tento benevolentní přístup byl postupně překonáván, a to zejména v reakci na masový rozvoj lyžování a rostoucí počet úrazů. Soudy začaly více zohledňovat skutečnost, že lyžař platí za užívání areálu a oprávněně očekává, že se bude pohybovat v bezpečných podmínkách. Absence jednotného a specifického zákona však vedla k nejednotnosti a právní nejistotě.

Zásadní zlom v evoluci judikatury nastal až po přijetí rámcového zákona č. 363/2003. Tento předpis poprvé na národní úrovni jasně definoval povinnosti provozovatelů, včetně zajištění bezpečné údržby tratí, ochrany před překážkami a zavedení povinného pojištění odpovědnosti pro samotné provozovatele. Zákon poskytl soudům pevný normativní základ, od kterého se mohly odrazit při posuzování konkrétních případů, a odstartoval tak éru „*moderní*“ judikatury, která se vyznačuje systematickým zpříšňováním posuzování odpovědnosti provozovatelů. Tento zákon byl později nahrazen ještě komplexnějším Decreto Legislativo č. 40/2021.

III. Moderní judikatura: Formování klíčových právních doktrín

Po roce 2003 začaly italské soudy, v čele s Nejvyšším kasačním soudem (*Corte Suprema di Cassazione*, dále jen „CSC“), systematicky rozvíjet a precizovat principy lyžařské odpovědnosti. Tento proces vedl k vytvoření několika klíčových doktrín, které dnes tvoří páteř italského lyžařského práva.

A. Provozovatel jako „kustod“ a odpovědnost za „atypická nebezpečí“

Jedním z prvních a nejvýznamnějších kroků moderní judikatury bylo opuštění konceptu, že vztah mezi lyžařem a provozovatelem je pouhou smlouvou o přepravě. V přelomovém rozhodnutí **CSC 2706/2005** soud potvrdil, že zakoupením skipasu vzniká komplexní smluvní vztah („**skipas**

kontrakt“), který zahrnuje nejen přepravu, ale i právo na bezpečné užívání sjezdových tratí. Tím se italská praxe přiblížila například švýcarské doktríně, která takovou povinnost provozovatele označuje za „**akcesorický smluvní závazek**“.

Na tomto základě soudy začaly konzistentně aplikovat článek 2051 italského občanského zákoníku, který upravuje zpřísněnou odpovědnost za újmu způsobenou věcí ve svěřené správě. Provozovatel byl definován jako „**kustod**“² (*custode*) sjezdových tratí. Důsledkem je obrácení důkazního břemene: poškozenému lyžaři stačí prokázat vznik újmy a příčinnou souvislost s podmínkami na sjezdovce, zatímco provozovatel se může zprostit odpovědnosti pouze tehdy, pokud prokáže, že újma byla způsobena náhodnou událostí (*caso fortuito*) [3], za kterou může být považováno i zcela nepředvídatelné a neodvratitelné jednání poškozeného.

Tato doktrína byla dále rozvinuta vymezením hranice mezi:

- „**Typické nebezpečí**“ (*pericolo tipico*): Nebezpečí, které je s lyžováním neodmyslitelně spjato a které lyžař dobrovolně akceptuje (např. ledové plotny, muldy, změny sněhu). Za újmy z těchto rizik provozovatel neodpovídá.
- „**Atypické nebezpečí**“ (*pericolo atipico*): Skrytá, neočekávaná a těžko předvídatelná nástraha (např. neoznačený a nezabezpečený sloup, sněžné dělo ponechané na trati, nezajištěný sráz). Provozovatel má striktní povinnost tato nebezpečí identifikovat a neutralizovat (např. polstrováním, ochrannými sítěmi, výstražným značením). Za újmy způsobené těmito nebezpečími nese objektivní odpovědnost.

B. Rozšíření odpovědnosti mimo sjezdovky: Doktrína „faktické tratě“

Snad nejodvážnějším a nejlivnějším zásahem italské judikatury bylo rozšíření odpovědnosti provozovatele i za hranice oficiálně značených a upravených sjezdových tratí. Tento trend odstartoval přelomový rozsudek **CSC 27861/2004**.

V tomto případě soud konstatoval, že povinnost provozovatele zajistit bezpečnost se neomezuje pouze na oficiálně vymezené tratě, ale vztahuje se i na přilehlé úseky, které jsou lyžaři natolik frekventovaně a pravidelně využívány, že se v praxi staly tzv. „**faktické tratě**“ (*pista di fatto*). Soud argumentoval, že pokud provozovatel o takovémto užívání ví nebo při vynaložení náležité péče vědět má, vzniká mu „**garanční pozice**“ a povinnost zajistit i v těchto oblastech ochranu před „**atypickými nebezpečími**“.

Tato doktrína byla následně potvrzena a dále rozpracována v řadě dalších rozhodnutí:

- **CSC 39619/2007**: Soud potvrdil odpovědnost provozovatele za smrtelný úraz v nezabezpečeném korytu potoka na notoricky známé a využívané zkratce mezi dvěma oficiálními sjezdovkami. Soud zdůraznil, že pouhé obecné varovné značky nestačí a provozovatel byl povinen nebezpečné místo účinně uzavřít nebo zabezpečit.
- **CSC 37267/2015**: Soud znovu potvrdil, že *garanční povinnost* provozovatele se vztahuje i na „**faktické tratě**“, a definoval smluvní vztah se zákazníkem jako poskytnutí „*balíčku služeb*“, který přesahuje pouhou přepravu a zahrnuje celkovou bezpečnost v rámci areálu.

Tímto přístupem soudy prokázaly mimořádnou flexibilitu a schopnost chránit lyžaře i v situacích, které zákonodárce explicitně nepředvídal, čímž aktivně dotvořily právo.

C. Profesní odpovědnost instruktorů: Zvláštní garanční pozice

Italská judikatura klade na instruktory lyžování velmi vysoké nároky, vyplývající z jejich smluvního vztahu s klientem a zvláštní „**garanční pozice**“ vůči svěřenému žákovi. Jejich odpovědnost je posuzována podle zpřísněných měřítek odborné péče.

Ilustrativní je případ smrtelné nehody žáka při sáňkování po skončení lyžařské lekce (**CSC 30927/2018** a **CSC 50427/2019**). Soudy dovodily odpovědnost instruktora, protože jeho *garanční pozice* se vztahovala na veškeré aktivity, které se svými svěřenci podnikal. Bylo jeho povinností posoudit jejich schopnosti, zvolit přiměřený terén, zajistit adekvátní vybavení a vykonávat neustálý dohled. Porušení těchto profesních standardů vedlo k trestní odpovědnosti za usmrcení z nedbalosti.

Na druhou stranu, soudy uznávají, že nelze zcela eliminovat riziko spojené s výukou. V rozhodnutí **CSC 3612/2013** soud konstatoval, že pády jsou nevyhnutelnou součástí procesu učení a spadají do rámce „**akceptovaného rizika**“. Škola a instruktor se mohou zprostit odpovědnosti, pokud prokáží, že učinili všechna nezbytná opatření k zajištění bezpečnosti a že újma nebyla způsobena jejich pochybením, ale byla důsledkem běžného pádu, který je s výukou spojen.

D. Kolizní nehody a organizace závodů

- **Kolizní nehody:** V případech srážek mezi lyžaři soudy aplikují pravidla chování kodifikovaná v zákoně. Klíčovým principem je přednost lyžaře jedoucího níže. Judikatura (**CSC 31870/2016**) konzistentně potvrzuje, že odpovědnost za srážku nese primárně lyžař přijíždějící shora, který musí svou jízdu přizpůsobit tak, aby nikoho pod sebou neohrozil. Tento princip však není absolutní. Jak dovodil přelomový judikát **CSC 37850/2009**, i lyžař jedoucí níže je vázán obecnou prevenční povinností a nesmí provádět náhlé, nepředvídatelné manévry, které by vytvořily nekontrolovatelné nebezpečí pro lyžaře jedoucího shora.
- **Organizátoři závodů:** Judikatura vnímá pořádání lyžařských závodů jako „**nebezpečnou činnost**“ ve smyslu článku 2050 občanského zákoníku. To znamená, že na organizátora dopadá zpřísněná odpovědnost s obráceným důkazním břemenem. Rozhodnutí jako **CSC 13940/2012** a **CSC 27923/2020** etablovala princip spoluodpovědnosti:
 - **Organizátor** odpovídá za specifická rizika spojená se závodem (vytyčení tratě, bezpečnostní prvky dle sportovních regulí).
 - **Provozovatel areálu** si i během závodu ponechává obecnou *garanční pozici* a odpovídá za bezpečnost samotné sjezdovky a jejího okolí (např. za nezabezpečené stromy v blízkosti tratě).

IV. Závěr

Italská soudní praxe v oblasti lyžařského práva je příkladem dynamického a progresivního vývoje, kde soudy hrají klíčovou roli nejen při aplikaci, ale i při tvorbě práva. Od původního důrazu na osobní odpovědnost lyžaře se judikatura posunula k propracovanému systému, který klade vysoké nároky na bezpečnost a prevenci ze strany provozovatelů a dalších profesionálních subjektů. Rozšířením odpovědnosti na „*faktické tratě*“ a precizací povinností v rámci „*garanční pozice*“ soudy prokázaly schopnost reagovat na praktické potřeby a zajistit vysokou úroveň ochrany zdraví a bezpečnosti v prostředí masového sportu. Tento evoluční proces je neustálým hledáním rovnováhy mezi svobodou sportovní aktivity a nezbytnou mírou regulace, přičemž italská judikatura v tomto hledání představuje inspirativní a vysoce sofistikovaný model.

Úvaha *de lege ferenda* pro českou právní úpravu

Popsaný italský model nabízí cennou inspiraci pro Českou republiku, kde specifická zákonná úprava bezpečnosti na lyžařských tratích zcela absentuje. Tento stav generuje značnou právní nejistotu a vede k nejednotné rozhodovací praxi soudů, které jsou nuceny aplikovat pouze kombinaci obecných norem občanského zákoníku (zejména generální prevenční povinnosti) a Pravidel FIS.^[4] Jejich právní závaznost byla sice dovozena judikaturou Nejvyššího soudu, avšak pro adresáty norem stále postrádají jednoznačnou imperativní povahu, jakou by jim dodal zvláštní zákon. Jak ukazuje italská zkušenost, spoléhat se pouze na osvětu a neformální pravidla je nedostatečné.

Je absurdní a společensky nežádoucí, že český právní řád sice ukládá povinnost nošení přileb pro cyklisty do 18 let, avšak u výrazně rizikovějšího sjezdového lyžování obdobná povinnost pro děti zcela chybí, a to na rozdíl od prakticky všech sousedních lyžařských zemí. Přijetí zvláštního zákona, který by kodifikoval práva a povinnosti lyžařů i provozovatelů, by poskytlo jasnější vodítko pro soudy, posílilo prevenci a přispělo ke kultivaci českého lyžařského prostředí. Je to impuls pro českého zákonodárce, aby se problematikou začal vážně zabývat a ochránil tak společenské hodnoty, jakými jsou veřejné zdraví a bezpečnost občanů.

Mgr. Ladislav J. Janků, Ph.D., LL.M.

[IUSKI - Institut lyžařského práva, z.ú.](#)

Příkop 838/6
602 00 Brno

Tel.: +420 603 429 690
e-mail: info@iuski.cz

Seznam zkratk

- **CSC** - *Corte Suprema di Cassazione* (Nejvyšší kasační soud)
- **D.Lgs.** - Decreto Legislativo (Legislativní dekret)
- **OZ** - Občanský zákoník

Původ článku a afiliace

Tento článek vznikl v rámci interního výzkumného projektu Výzkumného a znaleckého ústavu IUSKI - Institut lyžařského práva, z.ú. s názvem „Právní úprava bezpečnosti lyžování v mezinárodním kontextu a její možné perspektivy v právním řádu České republiky“, který navazuje na původní projekt GAUK č. 700119 řešený na Právnické fakultě Univerzity Karlovy.

Zdroje

Monografie

JANKŮ, Ladislav J. a kol. *Lyžařské právo v Itálii. Právní úprava a judikatura*. Brno - Praha: IUSKI - Institut lyžařského práva, Leges, 2022, 325 s. ISBN 978-80-907929-1-3.

Judikatura

- Rozhodnutí Nejvyššího kasačního soudu (*Corte Suprema di Cassazione*) č. 2706/2005
- Rozhodnutí Nejvyššího kasačního soudu (*Corte Suprema di Cassazione*) č. 27861/2004
- Rozhodnutí Nejvyššího kasačního soudu (*Corte Suprema di Cassazione*) č. 39619/2007
- Rozhodnutí Nejvyššího kasačního soudu (*Corte Suprema di Cassazione*) č. 37267/2015
- Rozhodnutí Nejvyššího kasačního soudu (*Corte Suprema di Cassazione*) č. 30927/2018
- Rozhodnutí Nejvyššího kasačního soudu (*Corte Suprema di Cassazione*) č. 50427/2019
- Rozhodnutí Nejvyššího kasačního soudu (*Corte Suprema di Cassazione*) č. 3612/2013
- Rozhodnutí Nejvyššího kasačního soudu (*Corte Suprema di Cassazione*) č. 31870/2016
- Rozhodnutí Nejvyššího kasačního soudu (*Corte Suprema di Cassazione*) č. 37850/2009
- Rozhodnutí Nejvyššího kasačního soudu (*Corte Suprema di Cassazione*) č. 13940/2012
- Rozhodnutí Nejvyššího kasačního soudu (*Corte Suprema di Cassazione*) č. 27923/2020
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 1506/2004

Informace o autorovi

Mgr. Ladislav Jack Janků, Ph.D., LL.M. IUSKI - Institut lyžařského práva, z.ú. Příkop 838/6, 602 00 Brno email: info@iuski.cz web: www.iuski.cz

Autor je sportovní právník, soudní znalec v oboru sport se specializací na bezpečnost lyžování a profesionální učitel lyžování s nejvyšší národní kvalifikací a dlouholetou mezinárodní praxí.

[1] V italském právu je nutné rozlišovat mezi *Decreto Legislativo* (legislativní dekret), který vláda vydává na základě zmocnění od parlamentu k úpravě určité oblasti, a *Decreto Legge* (zákonný dekret), což je nouzový předpis vydávaný vládou, který musí být do 60 dnů schválen parlamentem, jinak pozbývá platnosti.

[2] „**Kustod**“ (it. *custode*, česky správce) je v italském právu subjekt, který má nad věcí (zde sjezdovou tratí) faktickou moc a kontrolu, jež mu umožňuje vykonávat účinný dohled a zasáhnout, aby zamezil vzniku újmy. Z této pozice mu vyplývá objektivní odpovědnost za újmu způsobenou danou věcí.

[3] „**Caso fortuito**“ (náhodná událost) je jediný liberační důvod, kterým se může „**kustod**“ zprostit odpovědnosti dle čl. 2051 CC. Musí prokázat, že újma byla způsobena vnějším, nepředvídatelným a neodvratitelným faktorem, za který může být považováno i jednání poškozeného nebo třetí osoby.

[4] Princip *neminem laedere* (nikomu neškodit), zakotvený v § 2900 českého OZ, představuje obecnou prevenční povinnost (působící *ex ante*) každého počínat si tak, aby nedocházelo k nedůvodné újmě. V italském právu je tento princip vyjádřen v čl. 2043 CC, který však, obdobně jako

§ 2910 českého OZ, zakládá již samotnou deliktní odpovědnost (působí tedy *ex post*). V lyžařském prostředí je prevenční princip konkretizován Pravidly FIS.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [\(Ne\)vypořádání předmětu řízení u soudního smíru](#)
- [Nové limity opatrovnického rozhodování v judikatuře ESLP a Ústavního soudu](#)
- [Mimosmluvní odměna při společném zastupování více osob](#)
- [Nepřiznané koalice](#)
- [Společnost s podíly 50:50 - právní rizika patových situací a jejich smluvní řešení](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 34: Jednání za společnost - prokura](#)
- [Jak nastavit smlouvy s dodavateli podle nové právní úpravy kybernetické bezpečnosti?](#)
- [Vada koupené věci - kdy zjištěné nedostatky zakládají kupujícímu práva z vadného plnění a kdy nikoliv?](#)
- [Smluvní autonomie vs. ochrana slabší strany v moderním kontraktačním právu](#)
- [Reklamace vad stavby](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)